

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 257/2024-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Mgr. Petrom Troščákom, advokátom, Hlavná 50, Prešov, proti postupu Okresného súdu Vranov nad Topľou v konaní vedenom pod sp. zn. 5C/35/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) označeným uznesením okresného súdu. Žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov a zakázal okresnému súdu pokračovať v porušovaní jej práv. Sťažovateľka si uplatnila právo na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 3 600 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a spisu okresného súdu vyplýva nasledovný stav veci:

3. Žalobkyňa podala 2. septembra 2020 na okresnom súde žalobu proti sťažovateľke ako žalovanej v 1. rade a žalovaným [REDAKOVANÉ] v 2. rade a [REDAKOVANÉ] v 3. rade o neplatnosť darovacej zmluvy, ktorej predmetom boli nehnuteľnosti, ktoré rodičia žalobkyne (žalovaní v 2. a 3. rade) darovali sťažovateľke do jej výlučného vlastníctva.

4. Okresný súd 9. novembra 2020 vyzval žalobkyňu na zaplatenie súdneho poplatku a 23. novembra 2020 vyzval žalovaných na vyjadrenie k žalobe. Podaním zo 17. decembra 2020 žalovaní požiadali o predĺženie lehoty na vyjadrenie z dôvodu zdravotných problémov.

5. Lustráciou okresného súdu z 26. januára 2021 v registri obyvateľov bolo zistené, že žalovaný v 2. rade zomrel 23. decembra 2020 a žalovaná v 3. rade zomrela 4. januára 2021.
6. Právny zástupca sťažovateľky 28. januára 2021 predložil súdu vyjadrenie k žalobe.
7. Okresný súd v ďalšom postupe zisťoval na dedičskom oddelení okresného súdu stav dedičských konaní (9. marca 2021, 28. júla 2021) a 29. júla 2021 okresný súd vyzval notárske úrady na podanie správy, v akom štádiu sú dedičské konania a predpokladaný termín ich skončenia. Oznámenie notárskych úradov bolo súdu doručené 2. augusta 2021 a 5. augusta 2021. Dňa 26. novembra 2021 súd vyzval notárske úrady na zapožičanie dedičských spisov. Neskôr 13. januára 2022 notársky úrad oznámil, že v dedičskom konaní po žalovanej v 3. rade bolo rozhodnuté 4. októbra 2021, proti rozhodnutiu bolo podané odvolanie a vec bola predložená okresnému súdu na ďalší postup.
8. Dňa 16. marca 2022 okresný súd vydal uznesenie, ktorým rozhodol, že pokračuje v konaní s právnymi nástupcami doterajšieho žalovaného v 2. rade a žalovanej v 3. rade, a to s novými žalovanými v 2. a 3. rade. Na základe výzvy súdu sa následne vyjadrovali strany sporu (6. apríla 2022 bolo súdu doručené vyjadrenie žalovanej v 2. rade, 19. októbra 2022 súd vyzval žalobkyňu na vyjadrenie k vyjadreniam žalovaných v 1. a 2. rade, 4. novembra 2022 bolo súdu doručené vyjadrenie žalobkyne, 19. januára 2023 súd vyzval žalovaných na vyjadrenie k vyjadreniu žalobkyne).
9. Okresný súd 31. januára 2023 nariadil vo veci pojednávanie na 30. marec 2023. Zároveň v ten istý deň okresný súd vyžiadal od Okresného úradu Vranov nad Topľou, katastrálneho odboru súvisiaci spisový materiál a tiež vyzval Okresné riaditeľstvo Policajného zboru, odbor kriminálnej polície Vranov nad Topľou na zaslanie spisu v súvisiacej trestnej veci.
10. Dňa 30. marca 2023 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 25. máj 2023.
11. Žalobkyňa 11. apríla 2023 doručila súdu návrh na zmenu žaloby na žalobu o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva. Uznesením okresného súdu z 21. apríla 2023 súd pripustil zmenu petitu žaloby.
12. Dňa 25. mája 2023 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 7. august 2023.
13. Žalovaná v 2. rade podaním z 27. júna 2023 navrhla doplnenie dokazovania vypočutím znalkyne.
14. Dňa 4. augusta 2023 bola súdu doručená žiadosť právnej zástupkyne žalobkyne o odročenie nariadeného pojednávania pre zdravotné problémy. Pojednávanie nariadené na 7. august 2023 sa z tohto dôvodu odročilo na 19. október 2023. Pojednávanie nariadené na 19. október 2023 sa uskutočnilo, ďalší termín pojednávania bol nariadený na 14. december 2023.
15. Dňa 26. októbra 2023 bolo súdu doručené vyjadrenie žalobkyne s uvedením otázok na znalkyňu, ktorá má byť vypočutá. Uznesením z 31. októbra 2023 súd uložil žalobkyňi zložiť preddavok na náklady znaleckého dokazovania.
16. Pojednávanie nariadené na 14. december 2023 bolo odročené na základe žiadosti právneho zástupcu sťažovateľky z dôvodu kolízie s termínom pojednávania v inej veci. Nový termín pojednávania bol nariadený na 29. február 2024.

17. Uznesením zo 14. decembra 2023 okresný súd ustanovil vo veci znalkyňu a uložil jej zodpovedať súdom predložené otázky formou podania ústneho znaleckého posudku.

18. Pojednávanie nariadené na 29. február 2024 bolo zrušené na základe žiadosti žalovaného v 3. rade zo zdravotných dôvodov (plánovaná operácia a hospitalizácia). Súd následne komunikoval so žalovaným v 3. rade na účely nariadenia pojednávania čo najskôr po vyriešení plánovaných zdravotných úkonov a nariadil pojednávanie na 23. máj 2024.

19. Podaním z 12. apríla 2024 právny zástupca sťažovateľky požiadal o odročenie nariadeného termínu pojednávania 23. mája 2024 z dôvodu kolízie s pojednávaním v inej veci. Okresný súd nariadil nový termín na 3. jún 2024.

20. Sťažovateľka namieta, že za obdobie vyše troch rokov od začatia súdneho konania nedošlo k meritórnemu rozhodnutiu vo veci.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

21. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

22. Ústavný súd vo svojej judikatúre pravidelne zdôrazňuje, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K tomu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu, prípadne k nemu môže dôjsť aj iným zákonom predvídaným spôsobom nastoľujúcim právnu istotu.

23. Pri hodnotení, či došlo k porušeniu predmetných práv, ústavný súd v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva berie do úvahy i) zložitnosť veci vrátane povahy sporu a jeho významu pre účastníka konania; ii) správanie účastníka konania a iii) postup súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

24. Predmetom napadnutého konania je žaloba o neplatnosť darovacej zmluvy, neskôr bol petit žalobného návrhu zmenený na žalobu o určenie, či nehnuteľnosti patria do dedičstva. Takéto konania tvoria súčasť bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Pri preskúmaní prvého kritéria bolo potrebné prihliadnúť na skutočnosti, ktoré nasvedčujú skutkovej zložitosti veci a ktoré mohli byť spôsobilé objektívne predĺžiť trvanie súdneho sporu. V predmetnej veci bolo takouto skutkovou okolnosťou úmrtie pôvodných žalovaných v 2. a 3. rade, v dôsledku čoho okresný súd postupoval v súlade s ustanovením § 63 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku, preveril, ktoré osoby prichádzajú do úvahy ako zákonní dedičia, a rozhodol o pokračovaní v konaní s týmito právnymi nástupcami žalovaných, čo malo nepochybné vplyv na celkovú dĺžku konania.

25. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky v postavení žalovanej, táto pristupovala k sporu aktívne, odpovedala na výzvy súdu, zúčastňovala sa nariadených pojednávania. Dva nariadené termíny pojednávania boli okresným súdom odročené z dôvodu žiadosti právneho zástupcu sťažovateľky.

Pri hodnotení podľa toho kritéria ústavný súd nezistil takú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ťarchu sťažovateľky pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v konaní k zbytočným priet'ahom.

26. Napokon ústavný súd hodnotil postup súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v konaní, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti a obsahu súdneho spisu v predmetnej veci. Je možné konštatovať, že po podaní žaloby súd konal plynule až do času zistenia informácie o úmrtí žalovaných v 2. a 3. rade lustráciou z 26. januára 2021. V priebehu roku 2021 súd opakovane preveroval stav dedičských konaní na okresnom súde, ako aj na notárskych úradoch vrátane zapožičania dedičských spisov. Po zistení a ustálení okruhu účastníkov v oboch dedičských veciach okresný súd uznesením zo 16. marca 2022 ďalej pokračoval v konaní s právnymi nástupcami pôvodných žalovaných v 2. a 3. rade. V ďalšom priebehu konania ústavný súd identifikoval jedno kratšie obdobie nečinnosti v trvaní 6 mesiacov (od 6. apríla 2022 do 19. októbra 2022). Okresný súd pravidelne nariaďoval pojednávania, komunikoval so stranami sporu a znalkyňou na účely nariadenia termínu pojednávania umožňujúceho ich účasť na pojednávaní.

27. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že i keď celkovo konanie trvá viac ako 3 roky, primárnym dôvodom dĺžky napadnutého konania bola v tomto prípade skutková okolnosť (úmrtie žalovaných), ktorá objektívne predĺžila trvanie súdneho sporu o jeden rok, pričom okresný súd využíval aj v tomto období svoje procesné oprávnenia na účely rozhodnutia vo veci v primeranej lehote. Ústavný súd s ohľadom na zistenú kratšiu nečinnosť v trvaní 6 mesiacov akcentuje, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Nad rámec tejto okolnosti ústavný súd v napadnutom konaní neidentifikoval žiadne ďalšie okolnosti, ktoré by svedčili o nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu.

28. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. Z dôvodu odmietnutia sťažnosti ako celku sa už jej ďalšími procesnými návrhmi uvedenými v ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2024

Robert Šorl
predseda senátu